

**ПЕТ ГОДИНИ EIFL
ТРИ ГОДИНИ БИК**

*Надя Терзиева
Председател на УС на БИК
nterzieva@nbu.bg*

**FIFTH ANNIVERSARY OF EIFL BIRTHDAY AND THREE YEARS OF
BULGARIAN INFORMATION CONSORTIUM**

*Nadya Terzieva
Chair of the BIC Executive Board*

ABSTRACT: The presentation reviews the main activities of the first librarian consortium in Bulgaria - Bulgarian Information Consortium (BIC) during 2005 and its forthcoming projects. It is also presented the latest news of the General Assembly to the international coalition eIFL net in Vilnius, Lithuania.

Представени са инициативите на БИК през 2005 г. по основните програми:

- **Електронни ресурси и обучение** - промоциране на бази данни, управление на споделени абонаменти, разпределяне на такси, сключване на договори и фактуриране на плащания, изготвяне на статистически отчети, техническо задание за реконструкция на българска и английска версия на сайта, текущо електронно информирание, представяне на БИК в Добрич и Пловдив, участие в конференция на СБИР с доклад, организиране на семинари Добри библиотечни практики и годишна среща, издаване на годишник с приходи от реклами.
- **Връзки с обществеността и фондонабиране** - реализиране на спонсорство от Mtel и Elsevier, организиране на семинари Ден на технологиите, разпращане на месечен бюлетин с новини от медиите за библиотеките.
- **Коопериран абонамент** на печатни периодични издания- организация и провеждане на общ конкурс по ЗОП, за абонамент на периодични издания, промоциране на опита на кооперирания абонамент.
- **WEB site** - поддръжка на сайта, реализация на цялостна реконструкция на българска и английска версия на сайта, поддръжка и развитие на база за "Междубибliотечен обмен на дигитализирани материали от чуждестранен коопериран абонамент", организация и

провеждане на обучителен семинар "Създаване на дигитално съдържание"

Някои интересни акценти от събитията на БИК през 2005 г. са:

• **Семинари Ден на технологиите в Илиев Център, АУБ**

E-JAMS "Serial Solutions", БУЛСИСТ - едно модерно RFID решение, SCOPUS - българската премиера на най-голямата библиографска база- данни на Elsevier, Електронното и микрофилмово архивиране -една постижима реалност - БДИАС..

OCLC Open WorldCat and NetLibrary, "Историята на трите стълба на успеха на Elsevier: Science Direct, Sirius и Scopus", IFLA- Осло'2005 , LIBER- Грьонинген, UNESCO-Санкт Петербург, 'MARC 21 или UNIMARC...

• **Добри библиотечни практики**

Международната инициатива "Directory of Open Access Journals" в НБУ Ролята на Интернет в библиотечно-информационните дейности в ТУ- София

• **Обучителен семинар в СА - Свищов**

Създаване на дигитално съдържание

Нови споделени абонаменти:

- Emerald Fulltext — НБКМ в международен консорциум (Естония, Латвия, Литва и Словакия)
- Gale Virtual Reference Library - НБКМ
- InfoTrac Custom Journals - НБКМ, ТУ-София и НБУ
- Oxford Reference Online - НБКМ, АУБ, НБУ

EBSCO — споделено ползване и заплащане

- Успешно приложен ценови модел;
- Плащане на 1000 Евро членска такса на БИК в eIFL стана факт благодарение на подкрепата на Агенция "Развитие на съобщенията и информационните и комуникационните технологии" и фирма Мобилтел!
- Участници (2003-19, 2004-34,2005- 39), -отпаднаха -1 (Национален институт по образование), -нови-5 (Дипломатически институт, Народно читалище "Йордан Йовков" - Добрич, ТУ - Пловдив, Интернейшънъл Юниверсити Колидж Лимитид - София, УНСС - Международен отдел)

EBSCO- географски обхват:

Благоевград	2
Бургас	3
Варна	5
Велико Търново	1
Габрово	1
Добрич	1
Пловдив	2
Русе	2
Свищов	1
София	19
Стара Загора	1
Шумен	1

EBSCO - статистика - ТОП 10 заглавия:

1. ECONOMIST
2. MULTIVARIATE BEHAVIORAL RESEARCH
3. FOREIGN AFFAIRS
4. JOURNAL OF APPLIED PHYSICS
5. ANNUAL REVIEW OF PSYCHOLOGY
6. JOURNAL OF PERSONALITY
7. MIS QUARTERLY
8. EUROPEAN JOURNAL OF PERSONALITY
9. HARVARD BUSINESS REVIEW
10. APPLIED PHYSICS LETTERS

EBSCO - статистика - ТОП 10 участници:

1	Американски университет в България	14554
2	Нов български университет	11060
3	Философски факултет, СУ "Св. Кл. Охридски"	6574
4	Икономически университет, Варна	6177
5	ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", В. Търново	4836
6	Централна библиотека, БАН	4687
7	Военно медицинска академия	3715
8	International University	2177
9	Университет по архитектура, строителство и геодезия	2047
10	Народна библиотека "Св. Св. Кирил и Методий"	1643

Новини от eIFL - пет години от начало на инициативата eIFL

- 2000 - 40 държави - EBSCO
- 2005 - 50 държави - 13 бази данни

България получи специална награда за постиженията на националния библиотечен консорциум - БИК!

Интересни презентации от конференцията във Вилнюс, Литва са: **DARE Initiatives (Cream of Science)** от Leo Waaijers, Director, DARE Project - <http://vywww.darenet.nl/en>

Достъп до **Dutch Academic Research Results** от всяка точка на света - 40 000 дигитални изображения. Програмата DARE е обща инициатива на всички холандски университети, на Националната библиотека, на Кралската академия за Изкуство и Наука и на Холандската Организация за Научни изследвания. Основна цел на програмата е да се съхранят резултатите на холандските изследвания в мрежа от така наречените "репозиториуми" и по този начин да осигурят достъп до тях. Всички участници са ангажирани еднакво, но отговорността и контрола върху собствените данни е на всяка институция. Материалите са достъпни по различен начин и форми: онлайн, чрез персонален или университетски уебсайтове, на съществуващи сървъри за препринти или като електронни списания, като традиционни списания или книги. По този начин университетите получават достъп до тяхната интелектуална собственост, докато академичите могат да се концентрират върху изследователската работа без да се притесняват за съхранението и достъпа. **Cream of Science** е витрината на холандските най-известни изследвания. 200 бележити учени от Холандия са направили техните научни публикации достъпни. Това е постигнато чрез репозиториумите на университетите като 60% или 25 000 са достъпни в пълното си съдържание. Може да се търси азбучно, по област или по университет. **Репозиториумът** може да се разглежда като дигитален сандък със съкровища, който съдържа информация, събрана от академична и изследователска институция. Принципът е прост - изследователите си слагат материала в репозиториума. Освен библиографската информация, това може да бъде пълен текст, данни от изследване или други файлове, аудио, видео. Софтуерът позволява потребителите да търсят в репозиториумите и да ползват материалите.

Creative Commons, what is it and how it works от Paula Le Dieu, Creative Commons International - <http://creativecommons.org/>

Creative Commons (C.C.) използва частни права за да създава публични блага - създава набор от творби достъпни свободно за използване. Подобно на безплатните софтуери и тенденцията open-source. Резултатите са кооперативни, но средствата за постигане са доброволни и либерални. C. C. работи за да предложи на творците най-доброто - начин да защитят своите творби и в същото време да насърчат определено ползване чрез деклариране на "някои права са резервирани". Първият проект на C.C. е започнал в края на 2002г. - посветен на освобождаване на копирайт лицензи и предоставяне им за публично ползване безплатно. C.C. разработва и поддържа уеб приложение, което помага на хората да предоставят творбите си на публични домейни - или да отдадат своето авторско право и лиценз безплатно за използване при определени условия. Става дума не за софтуер, а за уебсайтове, за знания, музика, филм, фотография, литература, изделия от курс. Целта е да се подпомогне и допълни работата на други, които създават публични лицензи за различни произведения. Целта е не само да увеличат предлагането на онлайн материали, но също така да направят достъпа до тези материали по-евтин и по-лесен. Те се надяват, че проектът ще осигури възможност за хората да намират, например, фотографии, които са безплатно предоставени от фотографи, песни, които могат да се копират и разпространяват или други произведения. Вярват, че улесняването в ползването, подпомогнато от машинно-читаеми лицензи ще способства за намаляване на бариерите при творческия процес.

Google Scholar от Anurag Acharya, Distinguished Engineer, Google Inc <http://scholar.google.com>

Новата услуга Google Scholar дава възможност да се **търси в научна литература**, локализирана в уеб пространството. Google работи с издатели за осигуряване на достъп до материали, които не са достъпни, поради спазване на условия на абонамент. **Цитиранията са ключовата част** от алгоритъм за специалното подреждане, което се използва от Google. Може да се използва **анализа на цитиранията** и да се опита да се поставят най-добрите статии в началото на списъка. Изискване на Google е, че издателите трябва да осигурят достъп поне до резюме на статията. Както знаете, една и съща статия може да се хоства на няколко места едновременно. В тези случаи, Google ползва най-добрата версия и осигурява линкове до другите версии след описанието на статията. В някои случаи материалите не са налични онлайн. Тогава при търсене се появяват линкове **Library Search (Open WorldCat program) and Web Search**.

Wikipedia, Free Textbooks, and Local Libraries от Jimmy Wales, Founder of Wikipedia- <http://en.wikibooks.org/>

Познат ви е безплатният електронен ресурс Wikipedia. Новото е **безплатните книги Wikibooks**. Книги на различни езици и в различни области. Търсенето може да се провежда по различни признаци - по област, по Dewey Decimal Classification, по азбучен индекс и т.н. Съществуват три езикови категории: над 1000 учебни помагала има на английски, немски и френски; над 100 учебни помагала има на староанглийски, испански, фински, италиански, японски, корейски, холандски, полски, португалски, руски, словенски и шведски; под 100 учебни помагала има на български, арабски, естонски, чешки, унгарски и др.

eIFL Portal Technology Report от Arnold Hirshon

През 2004 eIFL.net поръча на NELINET да събере информация за портални технологични решения (вкл. комерсиални и open source solutions). Функциите на портала да включват: достъпен интерфейс, федеративно търсене или през една точка, open linkers and resolvers; да изпълнява функции на система за управление на електронни ресурси. NELINET проучи 10 open sources и 18 комерсиални системи и одобри три софтуерни продукта. Тези технологии могат да бъдат използвани за: да замести сайт на библиотека, който да обедини достъп до електронните ресурси, за управление на електронните ресурси (да ги индексира), като linkresolver, осигуряващи достъп до пълен текст или абстракт на ресурс, като търсещи механизми в собствени и чужди бази данни, за управление на периодични колекции. NELINET препоръчва следните три продукта:

- **Google Scholar** - безплатен, препоръчва се за библиотеки с абонамент за малко бази данни, провежда търсене по описаните чрез метаданни ресурси (не търси в тяхното съдържание), няма техническа поддръжка, няма възможности за управление на периодичните издания. **Библиотеки, които нямат linkresolver, могат да използват Google Scholar чрез безплатно хоствания linkresolver осигурен от ExLibris - Scholar SFX като изпратят IP адресите си. Ако някоя библиотека има закупен вече linkresolver от комерсиален вендор могат да пишат на scholar-library@google.com за да бъде добавен.**

За допълнителна информация: http://www.exlibrisgroup.com/scholar_sfx.htm

- **TDNet** - платен с годишен абонамент, много добър търсещ механизъм, придружен с дедублиране на резултатите, поддържа статистически отчети, представлява link resolver, има функция за управление на периодичните издания, осигурява записи в MARC формат.

За допълнителна информация: <http://www.tdnet.com>

- **Simon Fraser University (SFU)** - платен, функцията му за търсене може да се внедри и да се използва без заплащане, но без техническа поддръжка и без възможност за използване на останалите функции, няма възможност за съхранение, маркиране и експорт на резултатите, не поддържа статистически отчети, има функции, макар и ограничени, за управление на периодичните издания, има техническа поддръжка.

За допълнителна информация: <http://www.sfu.ca/>

България вече заплаща членска такса в eIFL.net

Разделянето на държавите по групи е в зависимост от GNP (Gross National Product - стойността на всички стоки и услуги, произведени от държавата, вкл. приходи от инвестиции в други държави) и PPP (Purchasing Power Parity - метод, който се използва за изчисляване на валутен курс между валути на различни държави. Използва се при международни сравнения на жизнения стандарт).

Група	2005	2006	2007
1	€2,711	€4,066	€5,421
2	€1,526	€2,290	€3,053
3	€598	€897	€1,197
4	€342	€513	€684
5	€155	€232	€309

I-ва група - Чешка Република, Естония, Словения и Южна Африка

II-ра група - Беларус, Босна и Херцеговина, Ботсвана, БЪЛГАРИЯ, Хърватска, Казахстан, Латвия, Литва, Македония, Намибия, Полша и Русия.

III-та група - Албания, Армения, Азербайджан, Китай, Джорджия, Гана, Киргизстан, Лесото, Република Молдова, Сърбия и Монтенегро, Свазиленд, Украйна, Узбекистан и Зимбабве.

IV-та група - Камбоджа, Камерун, Косово, Лаос, Монголия, Сенегал, Судан и Таджикистан.

V-та група - Малави, Мали, Нигерия и Замбия.

Бъдещите планове на БИК включват организиране на събития, насочени към библиотечната практика и развитие, предоставяне на услуги, съобразени с изискванията и нуждите на библиотеките, издания с полезни информация и привличане на нови партньори.